

Dkt. Robert Vannoy , Historia ya OT, Hotuba 26

© 2012, Dkt. Robert Vannoy na Ted Hildebrandt

Isaac/Rebekah na Maisha ya Awali ya Yakobo

E. Isaka

1. Kuzaliwa Kwake, Mwanzo 17, 18 na 21

Tulihitimisha mjadala wetu kuhusu Ibrahimu jana, kwa hivyo tunaendelea alasiri hii hadi herufi kubwa E, ambayo ni: “Isaka,” ambayo ni ukurasa wa nne wa muhtasari wako. Hatutazungumzia Isaka kwa kirefu, tutatoa maoni machache tu. Angalia kuna vichwa vidogo saba hapo, cha kwanza kikiwa ni: “Kuzaliwa kwake, Mwanzo 17, 18 na Mwanzo 21.” Kuzaliwa kwake kumeahidiwa katika Mwanzo 17 mstari wa 19: Mungu akasema, “Mungu akasema, ‘Ndiyo, lakini Sara mkeo atakuzalia mwana, nawe utamwita Isaka. Nitathibitisha agano langu naye kama agano la milele kwa wazao wake baada yake.’ Na kisha katika sura ya 18, una marudio ya hilo, tuliangalia hili kuhusiana na mjadala wetu kuhusu Ibrahimu, lakini mstari wa 10 unasema, “BWANA akasema, ‘Hakika nitarudi kwako wakati kama huu mwaka ujao, na Sara mkeo atapata mwana.’ Sara alikuwa akisikiliza mlangoni pa hema, iliyokuwa nyuma yake” na Sara anacheka. Umesoma katika mstari wa 14, “Je, kuna jambo gumu la kumshinda BWANA? Nitarudi kwako wakati uliopangwa mwaka ujao. Sara atapata mwana. Sara aliogopa, kwa hiyo akadanganya na kusema ‘Sikucheka.’”

Kuzaliwa huko kunaielezwa katika Mwanzo 21, ambapo unasoma katika mstari wa kwanza, “Bwana akamjia Sara kama alivyosema, naye Bwana akamfanyia Sara kama alivyosema, Sara akapata mimba, akamzalia Ibrahimu mwana wa kiume katika uzee wake, kwa wakati uleule alioumwambia.” Sasa unasoma katika mstari wa 5, “Ibrahimu alikuwa na umri wa miaka 100, Isaka mwanawe alipozaliwa kwake.” Tunajua kwamba Sara alikuwa mdogo kwa miaka kumi kuliko Ibrahimu kwa hivyo alikuwa na miaka 90.

2. Isaka Akitolewa, Mwanzo 223. Ndoa Yake katika Mwanzo 24

Sawa 2. kwenye karatasi yako ni: “Isaka akitolewa, Mwanzo 22.” Tulijadili sura hiyo kama sehemu muhimu ya imani ya Ibrahimu na sitarudi nyuma na kujadili sura hiyo

tena, ingawa hakika ni tukio muhimu katika maisha ya Isaka.

3. “Ndoa yake katika Mwanzo 24.” Nilijadili hilo jana kwa njia isiyo ya moja kwa moja na tukaangalia biashara hii yote ya mistari ya kihistoria ya ukombozi, na aina ya mfano wa matumizi ya baadhi ya vifungu hivi vya kihistoria katika Agano la Kale. Lakini maoni machache tu kuhusu sura ya 24, nadhani tunaona kwamba Isaka ni mtulivu, ndoa yake imepangwa kwa ajili yake na baba yake kupitia mtumishi wake, na hata zaidi ya hayo, mtumishi anaomba ishara na BWANA anamteua mwanamke atakayekuwa mke wa Isaka. Lakini ndoa ni muhimu kwa sababu ni kupitia Isaka na mkewe, Rebeka, kwamba mstari wa ahadi utaendelea. Kwa hivyo Rebeka, binti wa Bethueli, mpwa wa Abrahamu, anaonyeshwa kwa mtumishi kuwa ndiye atakayekuwa mke wa Isaka. Anakubali kwa hiari kurudi na mtumishi, na yeye na Isaka wameoana. Kutoka tu kwa uhusiano huu, baadaye unaona Yaredi ndiye babu na kisha Ibrahimu na Nahori, ambao wanamwoa Milka, Bethueli ni mwana wa Nahori na Milka, na Rebeka ni binti wa Bethueli. Kwa hivyo katika mstari wa Ibrahimu hapa, Isaka anamwoa Rebeka.

4. Wanawe

Sasa, 4. kwenye karatasi yako, ni: “Wanawe,” yaani, wana wa Isaka, Mwanzo 25:19 na wanaofuata. Mwanzo 25:19 ni mojawapo ya migawanyiko ya kimuundo katika kitabu cha Mwanzo, unasoma, “Hivi ndivyo vizazi vya Isaka, mwana wa Ibrahimu, Ibrahimu alimzaa Isaka, Isaka alikuwa na umri wa miaka 40 alipomchukua Rebeka kuwa mke wake, binti wa Bethueli, Mshami wa Padan-Aramu, dada yake Labani, Mshami. Isaka akamwomba BWANA kwa ajili ya mkewe, kwa sababu alikuwa tasa. BWANA akasihiwa naye, na Rebeka mkewe akapata mimba. Watoto wakashindana tumboni mwake, akasema, “Kama ni hivyo, mbona mimi ni hivi?” Akaenda kumwuliza BWANA. BWANA akamwambia ‘Mataifa mawili yako tumboni mwako, na aina mbili za watu zitazaliwa kwako, na kabila moja litakuwa hodari kuliko lingine, na mkubwa atamtumikia mdogo.’ Ikawa siku yake ya kujifungua ilipotimia, tazama, mapacha walikuwa tumboni mwake, na wa kwanza akatoka mwekundu mwili mzima kama vazi la manyoya. Akamwita jina lake Esau, baada ya ndugu yake akatoka, na mikono yake

ikashikwa kisigino cha Esau. Aliitwa Yakobo. Na Isaka alikuwa na umri wa miaka sitini alipowazaa.

Kwa hivyo jambo la kuzingatia hapa tena ni kwamba kwa miaka 20 Rebeka alikuwa tasa, tazama katika mstari wa 20 inasema “Isaka alikuwa na umri wa miaka 40 alipomchukua Rebeka kuwa mke wake.” Kwa hivyo Yakobo na Esau walipozaliwa, alikuwa na umri wa miaka sitini (60). Kwa hivyo kwa miaka 20 alikuwa tasa, na nadhani tena tunaweza kusema kwamba uzao ulioahidiwa hauji kwa njia ya michakato ya kawaida ya asili, bali kwa kuingilia kati kwa pekee kwa Mungu. Kwa sababu unasoma katika mstari wa 21, “Isaka alimsihi BWANA kwa ajili ya mkewe kwa sababu alikuwa tasa, BWANA akasihiwa naye, na Rebeka mkewe akapata mimba.” Kwa hivyo Isaka anaomba, BWANA anajibu, na kisha Rebeka anaambiwa ana watoto wawili tumboni mwake ambao watakuwa mataifa mawili na labda, muhimu zaidi, kwamba mkubwa atamtumikia mdogo.

5. Agano Linathibitishwa Tena kwa Isaka – Mwanzo 26:1-5

5. ni: “Agano limethibitishwa kwa Isaka, Mwanzo 26, mstari wa 1-5,” “Basi kulikuwa na njaa katika nchi—isipokuwa njaa ya awali ya wakati wa Ibrahimu—Isaka akaenda kwa Abimeleki mfalme wa Wafilisti huko Gerari . BWANA akamtokea Isaka, akasema, ‘Usishuke kwenda Misri; kaa katika nchi nitakayokuambia ukae. Kaa katika nchi hii kwa muda, nami nitakuwa pamoja nawe, na kukubariki. Kwa maana nitakupa wewe na uzao wako nchi hizi zote, na nitatimiza kiapo nilichomwapia Ibrahimu baba yako.’” Hapa unapata marudio ya ahadi za Ibrahimu: “Nitazidisha uzao wako kama nyota za mbinguni, nami nitawapa nchi hizi zote; na kupitia uzao wako mataifa yote ya dunia watabarikiwa; kwa sababu Ibrahimu alinitii, akashika maagizo yangu, na amri zangu, na amri zangu, na sheria zangu.”” Kwa hivyo ahadi za agano zimethibitishwa kwa Isaka. Katika mstari wa 24 wa sura hiyo hiyo unasoma: “BWANA akamtokea usiku uleule, akasema, Mimi ni Mungu wa Ibrahimu baba yako, usiogope, maana mimi nipo pamoja nawe, nami nitakubariki na kuzidisha uzao wako kwa ajili ya mtumishi wangu Ibrahimu.” Kwa hivyo unaona tunaendelea na mstari huu wa ahadi kama ilivyothibitishwa kwa

Isaka.

Isaka Alidanganywa na Mkewe na Mwanawe – Mwanzo 27

Kwenye karatasi yako kuna "Sura ya 27," ambapo Isaka anadanganywa na mkewe na mwanawe, nina uhakika unaifahamu hadithi ya jumla ya sura ya 27, lakini matokeo yake ni kwamba Isaka anaahidi baraka kwa Yakobo, akidhani anambariki Esau. Baraka aliyompa Yakobo kweli ni ile iliyokuwa ya Yakobo. Lakini kwa kurudi nyuma kidogo, inaonekana kile Isaka anajaribu kufanya hapa, ni kutenda kinyume na mapenzi ya Mungu yaliyofunuliwa hapo awali anapoamua kumbariki Esau. Tazama katika sehemu ya awali ya sura hiyo, anamwita Esau na kumwambia, mstari wa 4, "Nitengenezee chakula kitamu, kama nipendavyo, uniletee, nile; ili roho yangu ikubariki kabla sijafa." Rebeka anasikia hilo, na katika mstari wa 7 Rebeka anasema, "Nilimsikia baba yako akimwambia Esau, ndugu yako, akisema, Niletee mawindo, unitengenezee chakula kitamu nile, nikubariki mbele za BWANA, kabla ya kufa kwangu." Sasa ukilinganisha hilo na Mwanzo 25:23 tuliyosoma dakika chache zilizopita, unakumbuka wakati wa kuzaliwa kwa Yakobo na Esau, BWANA alisema; "Mataifa mawili yako tumboni mwako, kabila mbili zitazaliwa kwako, kabila moja litakuwa na nguvu zaidi, mkubwa atamtumikia mdogo." Inaonekana kwamba Isaka hakuwa tayari kukubali hilo kwa sababu baraka anayompa Yakobo, akifikiri anampa Esau, ni kinyume chake. Unaona katika Mwanzo 27:29 "Watu na wakutumikie na mataifa wakusujudie; uwe bwana juu ya ndugu zako."

Lakini kwa vyovyote vile, Rebeka anasikia nia ya Isaka ya kumbariki Esau, naye anaanzisha mpango huu wa udanganyifu na kuzungumza na Yakobo na kumwambia, mstari wa 8, "Sasa mwanangu, sikiliza sauti yangu, enenda sasa kundini uniletee wana-mbuzi wawili wazuri; nami nitawaandalia baba yako chakula kitamu kama apendavyo, nawe umletee baba yako ale, ili akubariki kabla ya kufa kwake." Yakobo hana uhakika kuhusu haya yote, anasema baba yake anaweza kumgusa, mstari wa 12; "nami nitamwona kama mdanganyifu, nitamletea laana, si baraka." Ndugu yake alikuwa na nywele nyingi na alikuwa laini. Mama yake anasema; "laana na iwe juu yangu, sikiliza

sauti yangu” naye anaweka ngozi ya mbuzi mikononi mwake na nyuma ya shingo yake, na kutengeneza chakula kitamu. Anamwendea Isaka akijifanya kama Esau.

Mungu Alitimiza Mapenzi Yake Licha ya Kushindwa kwa Imani kwa Isaka

Sasa, Ellison, katika kitabu kinachoitwa *The Fathers of the Covenant* anasema, “Rebekah na Yakobo walipanga jinsi ya kutimiza mapenzi ya Mungu, wakishikilia kama walivyofanya waziwazi, msemu maarufu: Mungu huwasaidia wale wanaojisaidia.” Nadhani swali ni, je, huu ulikuwa utaratibu sahihi? Leupold katika ufafanuzi wake anazungumzia upungufu wa imani unaojengwa juu ya werevu wa kibinadamu. Sidhani kama unaweza kuhalalisha matendo ya Rebekah na Yakobo, licha ya ukweli kwamba Mungu alikuwa amesema baraka zimfikie Yakobo. Hawakupaswa kumdanganya Isaka. Bila shaka, Isaka hangepaswa kujaribu kuzuia mapenzi yaliyofunuliwa kimungu kwa uhusiano kati ya wana hao wawili. Inaonekana kwangu pande zote mbili zina makosa, na bila shaka, upendeleo, ulichangia. Ukiangalia Mwanzo 25:28, unasoma “Isaka alimpenda Esau kwa sababu alikula mawindo yake, lakini Rebeka alimpenda Yakobo.” Kwa hivyo ingawa baba alimpendelea mwana mmoja, mama alimpendelea mwana mwingine. Baba anataka kumbariki Esau, mama anaangalia maslahi ya Yakobo. Bila shaka hilo lilichangia. Lakini nadhani jambo la kuzingatia, licha ya hayo, ni kwamba katikati ya matendo ya dhambi ya mwanadamu, Mungu hutawala na kutimiza mapenzi yake. Kwa hivyo matokeo ya mwisho ni kwamba baraka iliyokusudiwa kwa Yakobo, inamwendea Yakobo, si kwamba Mungu anaunga mkono kitendo hicho. Licha ya matendo ya dhambi ya mwanadamu, Mungu hutawala na kutimiza kusudi lake.

Kwa hivyo Isaka anafikiri anampa Esau baraka, lakini ina mapenzi ya Mungu kwa Yakobo. Baraka hiyo iko katika mistari ya 28 na 29 ya sura ya 27 ambapo Isaka anasema: “Mungu akupe ya umande wa mbinguni, na manono ya nchi, na wingi wa nafaka na divai, watu na wakutumikie, na mataifa wakusujudie, uwe bwana juu ya ndugu zako, wana wa mama yako na wakusujudie. Na alaaniwe kila akulaaniye, na abarikiwe kila akubarikiye.” Kwa hivyo baraka hiyo imewekwa juu ya Yakobo, ingawa anafikiri ni juu ya Esau. Angalia anahitimisha kwa kurudia ahadi, moja ya ahadi za Mungu kwa

Ibrahimu, “Na abarikiwe akubarikiye, na alaaniwe kila akulaaniye.”

Isaka anafadhaika sana anapogundua kilichotokea. Unasoma katika mstari wa 33: “Isaka alitetemeka sana, akasema, Ni nani basi yule aliyewinda mawindo akaniletea? Nilikula kabla hujaja wewe, nikambariki, naye atabarikiwa!” Hii ilikuwa baada ya Esau kuja na Isaka kugundua kilichotokea.

Jibu la Esau na “Baraka” ya Esau

Sasa Ellison, katika kitabu hicho hicho, *The Fathers of the Covenant*, anatoa kauli hii, katika hatua hii, ya mstari wa 33, anasema, "Hiki ndicho kidokezo cha mengi katika hadithi, hata kama tunaweza kumkosoa Isaka kiasi gani, bado ni mmoja wa mashujaa wa imani. Lazima kulikuwa na nyakati nyingi alipojiuliza kama mkewe hakuwa sahihi baada ya yote. Sasa ghafla alijua, hakuwa na shaka kwamba ni Yakobo aliyemjia, na akainama kwa mapenzi ya Mungu. Hata machozi ya Esau hayangeweza kumgusa. Ingawa alizungumzia hila ya Yakobo katika mstari wa 35, hakuna ushahidi kwamba aliwahi kumkemea, au Rebeka pia. Alikuwa tayari kumbariki tena, kwa kujua na kwa hiari, na anafanya hivyo mwanzoni mwa sura ya 28 Yakobo anapokimbia nyumbani kwake kwenda nyumbani kwa Labani huko Mesopotamia."

Sasa, bila shaka, kuhusu Esau, hali ni tofauti. Esau anakasirika sana anapogundua kilichotokea, unasoma katika mstari wa 34; “Esau aliposikia maneno ya baba yake, akalia kwa kilio kikubwa na cha uchungu sana, akamwambia baba yake, ‘Nibariki mimi, mimi pia, baba yangu.’” Na baba yake anasema “Ndugu yako amekuja kwa hila, akachukua baraka yako.” Mwishoni mwa mstari wa 36 anasema, “‘Hukuniwekea baraka?’” Isaka akamjibu Esau, ‘Nimemfanya kuwa bwana wako, na jamaa zake wote nimewafanya watumishi wake, nami nimemlisha kwa nafaka na divai mpya. Nikufanyie nini, mwanangu?’ Esau akamwambia baba yake, ‘Je, una baraka moja tu, baba yangu? Nibariki mimi pia, baba yangu!’ Esau akalia kwa sauti. Isaka baba yake akamjibu...”

Katika mstari wa 39 na 40 basi unapata na nitasema kwa nukuu, "baraka" aliyopewa Esau. Kuna suala la tafsiri hapo ambalo lina umuhimu fulani kwa sababu linatoa uelewa tofauti sana kuhusu kinachoendelea. Unaweza kuona tofauti katika tafsiri

ya King James na NIV, ukilinganisha mstari wa 28 na mstari wa 39. Mstari wa 28 ni baraka ambayo Isaka anampa Yakobo akidhani ni Esau, 39 ni "baraka" anayompa Esau baadaye. Ukiyasoma, yanafanana sana, hasa ukisoma katika King James, tazama katika King James inasema: "Tazama, makao yako yatakuwa katika manono ya nchi, na juu ya umande wa mbinguni utokao juu, na kwa upanga wako utaishi, nawe utamtumikia ndugu yako, na itakuwa utakapokuwa na mamlaka, utamvunja nira yake shingoni mwako." Sasa, vifungu ni sawa; Umande wa mbinguni/umande wa mbinguni, manono ya ardhi/manono ya ardhi, vyote vimebadilishwa tu kwa mpangilio. Katika mstari wa 28, "kwa hiyo Mungu akupe umande wa mbinguni na manono ya ardhi." Katika mstari wa 39; "makao yako yatakuwa katika manono ya ardhi, na umande wa mbinguni." Anabadilisha vifungu viwili vya maneno. Hii inapaswa kuwa 27 na 28.

Tofauti inatokana na tafsiri ya kihusishi hiki. Katika Kiebrania hicho ni kihusishi *kidogo*, na swali ni kama hicho *kinapaswa* kueleweka kama kihusishi *kidogo*, au kihusishi *kidogo*. Ukikielewa kama kihusishi *kidogo*, katika visa vyote viwili, basi baraka iliyotolewa kwa Esau kimsingi ni sawa na ile ambayo Yakobo alipewa hapo awali. Ukiichukua kama kihusishi *kidogo*, basi unachosema ni kama NIV inavyosema, "makao yako yatakuwa mbali na utajiri wa dunia, na mbali na umande wa mbinguni." Kwa maneno mengine, si baraka hasa, ni zaidi ya laana: "makao yako yatakuwa mbali na utajiri wa dunia." Bila shaka, ndivyo ilivyokuwa kwa Esau, kwa sababu Esau akawa Edomu, na Edomu akaishi katika njia hiyo ya jangwani kuelekea kusini mwa Bahari ya Chumvi. Ilikuwa mahali pakavu, ilikuwa mbali na utajiri wa dunia, mbali na umande wa mbinguni. Nadhani kile Isaka anachofanya, unaona, anatoa baraka sawa na katika mstari huo wa kwanza kwa maana fulani, lakini kuna utata kwake kulingana na matumizi ya kihusishi hiki, na nia kwa kadiri maana inavyohusika. Nadhani ilikuwa kinyume cha ilivyokuwa kwa Yakobo.

Kisha inaendelea bila shaka, katika mstari wa 40 na kusema; "Na kwa upanga wako utaishi, na utamtumikia ndugu yako, na itakuwa utakapokuwa na mamlaka, utavunja nira yake kutoka shingoni mwako." Unachopata hapa ni historia inayofuata ya uhusiano kati ya Israeli na Edomu, yaani, wazao wa Yakobo na wazao wa Esau. Katika

nyakati mbalimbali, Waedomu walitiishwa chini ya Israeli. Daudi aliwatii Waedomu mwanzoni na kuweka ngome katika eneo lao. Hilo lilibadilika-badilika huku na huko. Wakati mwingine waliweza kuondoa nira ya Israeli, lakini kisha walitiishwa tena.

Hilo liliendelea hadi kipindi cha kati ya agano ambapo Waedomu hatimaye walisukumwa nje ya eneo lao kuelekea kusini huko. Walikuja na kukaa kusini mwa Yuda na wakalazimishwa kuwa Wayahudi na Wamakabayo. Yaani, walilazimishwa kutahiriwa, kufuata sheria ya Musa, na kadhalika. Walijulikana kama Waidumea, kutokana na Kigiriki cha jina "Edomu." Na ni kutokana na ukoo huo ndipo Herode Mkuu alipotokea. Bila shaka, Herode Mkuu alikuwa Mfalme aliyelaaniwa wa Wayahudi. Kwa hivyo unapata pambano hili kati ya Waedomu na Waisraeli; Yakobo na Esau, likienea katika historia iliyofuata katika Agano la Kale, hadi kipindi cha kati ya agano, hadi Herode Mkuu, ambaye mwenyewe alikuwa Mwedumea.

Siku za Mwisho za Isaka Sura ya 35:27-29; "Yakobo alirudi nyumbani kwa baba yake Isaka huko Mamre, karibu na Kiriathi." Arba (yaani Hebroni), ambapo Ibrahimu na Isaka walikaa. Isaka aliishi miaka mia moja na themanini. Kisha akakata roho, akafa, akakusanywa kwa watu wake, mzee mwenye miaka mingi. Wanawe Esau na Yakobo wakamzika." Kwa hivyo, bila shaka, hili linajitokeza mbele katika simulizi la Mwanzo kwa njia nyingi, lakini tunaangalia aina hii ya mada katika hatua hii chini ya maisha ya Isaka. Kifo chake kilirekodiwa katika sura ya 35.

F. Yakobo Yakobo akiwa Betheli

Tuendelea hadi F. ambayo ni: "Yakobo." Kwanza, "Yakobo huko Betheli," tutarudi nyuma na kuanza mara tu baada ya tukio la udanganyifu wa Isaka. Sura ya 28 inatuambia kwamba Yakobo aliondoka nyumbani baada ya udanganyifu wake kwa Isaka. Unaona katika sura ya 27, kama msingi wa hili, mstari wa 41, "Esau akamchukia Yakobo kwa sababu ya baraka hiyo, Esau akasema moyoni mwake, Siku za kuomboleza baba yangu zimekaribia, ndipo nitakapomwua ndugu yangu Yakobo. Rebeka akaambiwa maneno haya ya Esau, mwanawe mkubwa, naye akatuma mtu akamwita Yakobo,

mwanawe mdogo, akamwambia, Tazama, Esau, ndugu yako, anajifariji kukuhusu wewe, anakusudia kukuua. Basi sasa mwanangu, sikiliza sauti yangu, uondoke, ukimbilie kwa Labani, ndugu yangu huko Harani, ukae naye siku chache, hata ghadhabu ya ndugu yako itakapopungua . Hata hasira ya ndugu yako itakapokuondoka, na asahau uliyomtendea, ndipo nitatuma watu na kukuchukua kutoka huko. Kwa nini ninyi nyote wawili msiku mmoja?” Wazo ni kwamba kama Esau angemuua Yakobo kweli basi asingepoteza maisha ya Yakobo na Esau pia, na angepoteza wanawe wote wawili. Kwa hivyo anataka Yakobo aondoke na kutoka katika muktadha huo.

Baraka ya Yakobo Yarudiwa Inavutia basi anachofanya katika sura ya 27 mstari wa 46 na Isaka. Anamwendea Isaka katika mstari wa 46 na kusema: “Nimechoka na maisha yangu kwa sababu ya binti za Hethi, Yakobo akioa mke wa binti za Hethi, kama wale walio wa binti za nchi, maisha yangu yatanifaa nini?” Kwa hivyo anajali sana maisha ya Yakobo lakini anapozungumza na Isaka anaweka picha hii nyingine juu ya jambo ambalo anajali kwamba Yakobo asioe mtu wa Wakanaani. Kwa hivyo Isaka anamwita Yakobo katika sehemu ya kwanza ya sura ya 28 na kumwambia: “Usioe mke wa binti za Kanaani. Ondoka, uende Padan-aramu , nyumbani kwa Bethueli baba ya mama yako, ukajitwalie mke huko katika binti za Labani, ndugu wa mama yako.” Kisha anarudia baraka hii; “Mungu Mwenyezi akubariki, akuzidishe, na kukuongeza, upate kuwa wingi wa watu. Akupe baraka ya Ibrahimu kwako, na uzao wako pamoja nawe, upate kurithi nchi ulimoishi kama mgeni, ambayo Mungu alimpa Ibrahimu.” Kwa hivyo una mwendelezo wa mstari wa ahadi. Kwa hivyo Yakobo anaondoka na anaenda Harani.

Yakobo huko Betheli [Ngazi ya Yakobo] Tayari nimeweka hili, lakini angalia tena, vizazi, tazama huyu hapa Rebeka, ambaye kaka yake alikuwa Labani, na Esau na Yakobo ni ndugu. Yakobo anaenda nyumbani kwa Labani na hatimaye anaoa Lea na Raheli, ambao ni binti za Labani, ambao wanaruka mbele. Akiwa njiani, anasimama kupumzika usiku mmoja huko Betheli na BWANA akamtokea katika ndoto huko Betheli. Hili liko katika mstari wa 12 na linalofuata katika sura ya 28. Unasoma: “Aliota ndoto,

akaona ngazi imesimamishwa juu ya nchi, na ncha yake imefika mbinguni; na malaika wa Mungu walikuwa wakipanda na kushuka juu yake. Hapo juu yake alisimama BWANA, akasema, Mimi ni BWANA, Mungu wa Ibrahimu baba yako, na Mungu wa Isaka; nitakupa wewe na uzao wako nchi hii unayoilalia; uzao wako utakuwa kama mavumbi ya nchi, nawe utaenea upande wa magharibi na mashariki, upande wa kaskazini na kusini; mataifa yote duniani watabarikiwa kupitia wewe na uzao wako. Mimi nipo pamoja nawe, nami nitakutunza kila uendako, nami nitakurudisha katika nchi hii; sitakuacha hata nitakapofanya niliyokuahidi.”

Sasa katika hatua hii ya maisha ya Yakobo, BWANA alikuwa bado hajamtokea yeye binafsi na kuthibitisha tena ahadi hii kutoka kwa Ibrahimu hadi Isaka. Sasa tunaelekea kizazi cha tatu, kwa Yakobo, lakini hadi hatua hii ya maisha yake, anapomkimbia Esau, na kwenda kutafuta mke kutoka kwa nyumba ya Labani. Mungu anamjia akiwa amelala na nadhani hoja iliyopo ni tena: Mungu anachukua hatua na anarudia ahadi ya Ibrahimu, ambayo tayari ilikuwa imerudiwa kwa Isaka, na kisha anaongeza hilo, kwamba atakuwa pamoja naye katika safari yake, na hatimaye kumrudisha katika nchi ya Kanaani.

Sasa katika ndoto, katika mstari wa 12 unasoma, “kulikuwa na ngazi, kilele chake kikifika mbinguni, na malaika wa Mungu wakipanda na kushuka juu yake.” Inaonekana kwangu kwamba hiyo inaashiria ushirika kati ya Mungu na Yakobo. Malaika wanapanda kwa Mungu wakiwa na mahitaji ya Yakobo: Yakobo alikuwa na hofu, alikuwa akikimbia kuokoa maisha yake. Kisha wanashuka, kwa neema na baraka za Mungu kwa Yakobo. Hilo ni angalau pendekezo kuhusu umuhimu wa ishara hiyo katika ndoto. Unapofika mwisho wa sura, baada ya kupokea ahadi hiyo, anaamka katika mstari wa 16. Anasema, “Hakika Bwana yuko mahali hapa” na anachukua jiwe na kulisimamisha, na kumimina mafuta juu yake. Katika mstari wa 19 anaita jina la mahali hapo “Betheli” ambalo kwa Kiebrania linamaanisha “nyumba ya Mungu.”

Katika mstari wa 20 hadi 22, anaweka nadhiri, na anasema: “Mungu akiwa pamoja nami, akinilinda katika njia niiendeayo, na kunipa chakula nile, na nguo nivae; nami nirudi nyumbani kwa baba yangu kwa amani.”...Mfalme James anasema, “basi BWANA

atakuwa Mungu wangu, na jiwe hili nililolisimamisha kama nguzo litakuwa nyumba ya Mungu; na katika yote utakayonipa hakika nitakutolea sehemu ya kumi.” Sasa Leupold , katikati ya ukurasa wa 14 wa bibliografia yako, kurasa 779-780, katika ufafanuzi wake kuhusu Mwanzo anapendekeza kwamba tafsiri hiyo si tafsiri bora zaidi, kwa sababu angeweka apodosis katika sentensi ya masharti, mwanzoni mwa mstari wa 22 badala ya mwisho wa mstari wa 21. Tofauti inayofanya ni hii, unasoma 21: “Ili nirudi nyumbani kwa baba yangu kwa amani, naye BWANA atakuwa Mungu wangu, BASI jiwe hili nililolisimamisha kama nguzo litakuwa nyumba ya Mungu.” Kwa tafsiri ya King James, na naamini hiyo pia ni tafsiri ya NIV na NASV, Leupold anasema; kama imewekwa mapema kwamba apodosis ingeonyesha roho ya bei rahisi ya mamluki, inayojadiliana na Mungu. Kwa maneno mengine, ukifanya hivi, basi utakuwa Mungu wangu. Ambapo kama ukiweka apodosis mwanzoni mwa mstari wa 22, ambayo unaweza kufanya kwa Kiebrania, muundo ungekuwa sawa. Ni *waw tu*. Ni jambo la muktadha, kuamua ni njia gani bora ya kufuata. Ni vigumu kuamua. Angesema, "ili nirudi tena nyumbani kwa baba yangu na BWANA ndiye Mungu wangu, BASI jiwe hili nililolisimamisha litakuwa nyumba ya Mungu."

Sasa kinyume na kile Leupold anachosema, Aalders katika ufafanuzi wake, anapendelea tafsiri kama nilivyoisoma, na anasema, anahisi inaonyesha kwamba "kwamba Yakobo alikuwa bado hajafikia hatua ya kujitolea bila masharti kwa Mungu, kama Mungu wake. Kwa hivyo bado anajadiliana na Mungu. Ni ushahidi kwamba bado ni mbinafsi katika utumishi wake kwa Mungu. Bado hajajisalimisha kikamilifu maisha yake kwa utumishi wa Mungu. Hafikii hatua hiyo hadi baadaye sura ya 32 mistari ya 24-30. Nadhani hiyo ni vigumu kusema, si jambo ambalo tunaweza kulifafanua kwa kuangalia muundo wa Kiebrania, ni jambo ambalo linatafsiriwa: Je, kweli anajadiliana? Ndipo BWANA atakuwa Mungu wangu -- utajithibitisha kwangu, ndipo nitakukubali kama Mungu wangu? Nadhani hilo linawezekana.

2. Miaka ya Harani - Mwanzo 29-31 Nambari 2. ni: "Miaka ya Harani, sura 29-31."
Kuna mambo mengi yanayotokea Harani. Nadhani jambo la kusisitiza, ili kupata picha

kubwa unayoweza kusema, ni kwamba Harani, ahadi ya kuzidisha mbegu inatimizwa ghafla katika kuzaliwa kwa wana kumi na mmoja. Hilo ndilo linalotokea Harani, Yakobo anaenda Harani, anaoa, na watoto kumi na mmoja wanazaliwa, sio wote kutoka kwa mke mmoja, wake wawili na masuria wawili, lakini watoto kumi na mmoja. Watoto hao kumi na mmoja wanakuwa vichwa vya makabila ya Israeli. Kwa hivyo, tazama hilo ni muhimu, inaendelea mbele na ahadi hii, uzao mkuu, inatimizwa katika matukio ya Harani.

Yakobo, Raheli, na Lea Sawa, kurudi nyuma na kuchukua simulizi, anapofika, anakutana na binamu yake Raheli, na kupelekwa kwa Labani mjomba wake. Baada ya mwezi mmoja kuishi huko, anakubali kufanya kazi kwa mjomba wake kwa miaka saba ili kumpokea Raheli kama mke wake. Unasoma katika mstari wa 16: “Labani alikuwa na binti wawili: jina la mkubwa lilikuwa Lea, na jina la mdogo lilikuwa Raheli.” Lea alikuwa na macho laini, lakini Raheli alikuwa mzuri na mwenye umbo zuri. Yakobo alimpenda Raheli, akasema, Nitakutumikia miaka saba kwa ajili ya Raheli binti yako mdogo.” Kwa hiyo makubaliano hayo yanafanywa. Wakati wa karamu ya harusi ulipofika, baada ya kufanya kazi kwa miaka saba, Labani alimpa Yakobo Lea badala ya Raheli. Unaona kwamba katika mstari wa 21 na unaofuata: “Yakobo akamwambia Labani, Nipe mke wangu, maana siku zangu zimetimia, nipate kulala naye.” Labani akawakusanya watu wote wa mahali hapo, akafanya karamu. Ikawa jioni akamchukua Lea binti yake, akamleta kwake, naye akaingia kwake. Labani akampa Lea binti yake Zilpa, mjakazi wake, awe mjakazi wake. Ikawa asubuhi, tazama, ni Lea, akamwambia Labani, Umefanya nini kwangu? Sikukutumikia kwa ajili ya Raheli? Kwa nini basi umenidanganya? Labani akasema, ‘Haifai kwetu kumwoza mdogo kabla ya mzaliwa wa kwanza.’ Timiza juma lake, nasi tutakupa huyu naye kwa utumishi utakaonitumikia miaka saba mingine.

Sasa, nadhani simulizi hilo, angalau kwangu mimi, ni vigumu kuelewa jinsi hilo lingeweza kutokea. Lakini kumbuka, walikuwa wakifanya karamu na kusherehekea, na inasema kwamba, "ilikuwa kwamba jioni alimchukua Lea." Huenda walikuwa

wamefunikwa utaji, wanawake wa siku hiyo. Lea alikuwa waziwazi mshirika aliye tayari kwa mpango huu. Na kwa vyovyote vile, Yakobo anashangaa kwamba ana Lea badala ya Raheli. Ametoa udhuru kwamba hatutoi binti mdogo kabla ya mkubwa. Sasa bila shaka, ungefikiri kwamba hilo lingepaswa kueleweka wakati mpango wa kwanza ulipofanywa. Nadhani ni dhahiri kabisa kwamba Labani anamdanganya Yakobo. Unaona kejeli yake, katika hatua hii Yakobo ndiye anayedanganywa, kama alivyomdanganya baba yake Isaka hapo awali. Kwa hivyo unapata katika kizazi kijacho kinyume cha hilo.

Lakini baada ya wiki moja ya sherehe ya ndoa, anapata mke wake wa pili, dada wa wa kwanza. Sina muda wa kuendeleza mengi, nitaanza hapa mwanzoni mwa saa inayofuata. Nimekutana na kitu ninachotaka kukusomea, tutaishia na hiki. Hiki ni kutoka toleo la mwisho la Jarida la *Jumuiya ya Theolojia ya Kiinjili*. Kuna mapitio ya kitabu hapa kinachoitwa "Biblical Limericks, Hadithi za Agano la Kale Zilizogeuzwa" na baadhi ya vielelezo vimetolewa, tena hiki ni kitabu kinachoonekana kuwa na watu wa hali tofauti katika Agano la Kale. Lakini mojawapo ya hayo ambayo inatoa hapa katika mapitio haya ni:

"Yakobo alitimiza kazi yake yote,
 kumshinda Rachel bila hata dokezo moja,
 kwamba kitu chochote kilikuwa kibaya,
 na Labani mjanja sana,
 akasema sasa, mgeni, soma maandishi madogo."

Imenukuliwa na Chis Scarborough
 Uhariri
 mbaya na wa mwisho na Ted Hildebrandt Imesimuliwa tena na Ted Hildebrandt